

Az NLM és a CAS szerződése

Az NLM (*National Library of Medicine - Országos Orvosi Könyvtár*) egy éves szerződést kötött 156 200 dolláros értékben, az *American Chemical Society Chemical Abstract Service Division*-nal.

A szerződés értelmében a CAS információt szolgáltat az NLM Toxicológiai Információs Programjához (*Toxicology Information Program*). Ennek lényege, hogy a CAS adattárából bibliográfiai adatokat ad a méregtanra és határterületeire vonatkozólag az NLM TOXLINE és CHEMLINE elnevezésű számítógépes információs szolgáltatás számára.

[Information Retrieval and Library Automation, 11. köt. 5. sz. 1975. okt. p. 4-5.]

* * *

A CIP bevezetése Angliában

A *British Library* hamarosan elkezd a kiadványokban megjelenő bibliográfiai leírás (*Cataloguing in Publication, CIP*) alkalmazását. A CIP alkalmazása az angliai központi katalógus-szolgálat része, melyet a *British Library's Bibliographic Services Division* kiadókkal együttműködve szervez meg. A tervek szerint az 1976-os év folyamán az összes angol kiadó csatlakozik az említett feldolgozási rendszerhez.

E programmal kapcsolatos kérdésekről az alábbi címen lehet tájékozódni: *Michael Hamilton, Head of CIP Office, The British Library, Bibliographic Services Division, Store Street, London WC1E 7DG, Anglia.*

[Information Retrieval and Library Automation, 11. köt. 7. sz. 1975. dec. p. 5.]

OKTATÁS

Szükség van a felhasználók állandó továbbképzésére

Könnyű belátni, hogy a nem publikált dokumentumok közül – frissességüknél és részletességüknél fogva – milyen fontosak a kutatási és fejlesztési jelentések, a disszertációk, valamint az egyes intézmények munkatervei és beszámolói a K+F és az intézményfejlesztés számára. És mégis: amikor a Szuhumi Fizikai–Műszaki Intézetben 1968-ban megjelentek a *VNTIC (Vszeszojuznij Naucsno–Tehnicoszkij Informacionnij Centr = Összövetségi Tudományos Műszaki Tájékoztatási Központ)* e dokumentumokat referáló kiadványai, illetve a hasonló külföldi kiadványok, még a másolatszolgáltatás kilátásba helyezésével sem keltették fel kellő mértékben az érdekeltek figyelmét.

A helyzet láttán, meg kellett szervezni a VNTIC-kiadványok és szolgáltatások ismertetését, ami abból állt,

Új szolgáltatás a megjelenő kiadványokról

A *B. H. Blackwell Ltd.* könyvkiadó és az *Oriel Computer Services Ltd.* angol cégek közös vállalkozása, hogy angolai és más angol nyelvű kiadók kiadványairól bibliográfiai információt szolgáltatnak.

E vállalkozás eredményeként létrejött a *Blackwell Bibliographical Services Ltd.*, mely a következő szolgáltatásokat nyújtja:

1. megjelenő könyvek bibliográfiai adatai mikrofilmlapon;
2. megjelenő könyvek bibliográfiai adatai mágnesszalagon;
3. megjelenés előtti SDI szolgáltatás.

A szolgáltatás jelenleg öt nyelven (angol, francia, német, olasz, holland) rendelhető meg, ára Európában évi 20 font.

A bibliográfia nemcsak könyvek, hanem térképek, nemhagyományos dokumentumok, tankönyvek, folyóiratok, mikrokiadványok stb. adatait is tartalmazza.

További tájékoztatást ad: Blackwell Bibliographical Services Ltd., P. O. Box 72, Oxford, OXI 2 EY, England.

[Information Retrieval and Library Automation, 11. köt. 5. sz. 1975. okt. p. 7.]

(Novák István)

hogy az illetékes osztályvezetők jóváhagyásával minden szervezeti egységben – a szó szoros értelmében – *tanulmányoztatni kellett a kiadványokat.* E tervfeladat végrehajtásáért a szervezeti egységek legképzettebb munkatársai voltak a felelősek. Az 1972 novemberétől 1973 októberéig tartó „kényszertanulmányoztatás” *meghozta a maga eredményeit,* különösen az alkalmazott kutatásokat végzők körében. (Az elméleti kutatók továbbra is konzervatívabbak, s előnyben részesítik a folyóiratcikkeket és a monográfiákat, mint e kevésbé hagyományos információs forrásokat.)

Az érdeklődés fokozódását a kölcsönzőforgalomban, a könyvtárközi kölcsönzések és a másolatkérések szám szerű felfutásában egyaránt le lehet mérni. E számoknál azonban fontosabb a továbbképzés egy másik tanulsága, nevezetesen az, hogy a felébredt érdeklődéssel párhuzamosan gyorsabbá és hiánytalanabbá kell tenni a beígért szolgáltatásokat, mert különben „*ismét kihuny a felizzí-*

tott parázs". E figyelmeztetésre annál is inkább szükség van, mivel a VNTIC szolgáltatásai egyelőre nem elég gyorsak és megbízhatóak. A referáló kiadványoknak hosszú az átfutási idejük, a bennük elhelyezett referátumok nem elég kvalitatívok. Azután: lassan érkeznek a kért másolatok, és sok kérésre nem is érkezik másolat. A hibák csak úgy küzdhetők le, ha a jelentések beküldési fegyelme megjavul, a beküldött jelentéseket autoreferátumok kísérik, illetve ha mindennek folyamánként mind a kiadványok megjelentetése, mind pedig a másolatküldés felgyorsul.

/SZEREGIN, V. I.: Otcsetnaja naučno-tehničeskaja dokumentacija v szpravocno-informacionnom fonde insztituta = Naucsni i Tehničeskije Biblioteki SzSzSzR, 1975. 9. sz. p. 25–28./

(Futala Tibor)

* * *

Informatikai tantervek az Egyesült Államokban

Négy év fejlődése

Az informatikai képzés pillanatnyi helyzete mellett fontos fejlődési irányait is megismerni. E cél érdekében került megismérlésre 1972-ben az Egyesült Államokban egy 1968-as, az informatikai képzést végző felsőoktatási intézmények tanterveire vonatkozó felmérés. Az újabb, bővített adatgyűjtés mindhárom oktatási szintre (B. S. = Bachelor of Science; M. S. = Master of Science; Ph. D. = Doctor of Philosophy) kitér, de összehasonlításra csak az M. S. szinten van lehetőség.

A kérdőíves adatgyűjtésre 138 iskola közül 71 szolgáltatott információt, összesen 566 tantárgyról. Az első vizsgálatban szereplő 44 intézményből 35 ezúttal is szerepel. Az előadásra kerülő tantárgyakat illetően észlelhetők bizonyos változások.

1968-ban a leggyakoribbak voltak:

információtárolás és -visszakeresés 36
bevezetés az informatikába 18
könyvtárgépesítés 15

míg 1972-ben

bevezetés az informatikába 51
rendszerelemzés, -tervezés és -értékelés 47
információtárolás és -visszakeresés 43
adatfeldolgozás 33
gépi programozás 29

Általánosnak tűnő jelenség, hogy az elméleti és szervezeti kérdésekkel foglalkozó tárgyak átvették a vezető szerepet az alkalmazási kérdésektől. Hasonlóképp korszerűsödésre mutat, hogy a tantárgyak tudományos orientációjában a könyvtártudomány mellé felzárkózott a számítástechnika elmélete.

Sajnálatosan kevéssé változtak ugyanakkor az oktatási módszerek (előadások aránya 1968-ban 58%, 1972-ben 57%) és a tankönyv-használat (49% ill. 53%). A számonkérésben a vizsgák és a dolgozatok uralkodóak, a tantárgyak jelentős része (56% ill. 61%) választható.

Érdemes cím szerint idézni néhány tankönyvet, amelyek használatát a legtöbbször jelezték:

HAYES, R. — BECKER, J.: Handbook of data processing for libraries	17
ARTANDI, S.: An introduction to computers in information science	9
SALTON, G.: Automatic information organization and retrieval	9
HOPCROFT, J. E. — ULLMANN, J. D.: Formal languages and the relation to automata	8
KNUTH, D. E.: Art of computer programming, 1. köt.: Fundamental algorithms	8

(Összesen 206 tankönyv került említésre, ezek jegyzékét a függelék tartalmazza).

Az egyes tantárgyak rövid tartalmi leírása alapján az ún. „cluster”-technikával olyan szakterületi csomópontokat képeztek, amelyek körül e tárgyak általában csoportosulnak. Az M. S. szintű képzésnél hét ilyen csoport alakult ki:

bevezetés az informatikába (kommunikáció, kibernetika, döntési folyamatok, információs szolgáltatások, nyelvészet stb.);
rendszerek értékelése;
bevezetés a számítástechnikába;
számítógépes rendszerek;
információtárolás és -visszakeresés;
számítástechnika elmélete (algoritmusok, rekurzív függvények, Turing-gépek stb.)
könyvtárgépesítés.

Külön elemezve az 1972-es felmérést, lehetőség nyílik a három képzési szint összevetésére. A tantárgyak tudományos orientációját illetően mindhárom szinten vezet a számítástechnika, és ezt csak a középső szinten éri el a könyvtártudomány. Figyelemre méltó alsó szinten a technika, felső szinten a viselkedéstudomány magas aránya.

Az oktatási módszerek közt az előadások aránya (éppen felsőszinten) kiábrándítóan magas (68%). A tankönyvhasználat csak az alsó szinten éri el a 75%-ot, a másik két szinten 53% ill. 58%. Megnyugtatóbb, hogy a képzési szint emelkedésével csökken a kötelező tantárgyak aránya: 49% — 30% — 29%.

A cluster-technikának a B. S. ill. Ph. D. szintű képzésre való alkalmazásával az alábbi csoportok alakultak ki.

Alsó szinten:

bevezetés az informatikába (kommunikáció, információs igények, információtárolás és -visszakeresés stb.);
az ismeretek szervezése (katalogizálás, osztályozás, indexelés);